

Programa
de pedagogia
intensiva

**GENERANT NOUS ESPAIS DE
RELACIÓ I CONVIVÈNCIA**

**MARIA DEL MAR DIEZ CASASNOVAS
MARÍA GLORIA VARGAS RODRÍGUEZ**

Maria del Mar Diez Casanovas

Maó, Illes Balears, 1982. Diplomada en Educació social per la Universitat Complutense de Madrid. Especialista Universitària en Gestió Integral de Conflictes i Promoció de la Convivència, Mediació Familiar, per la UAB, i en la Intervenció Socioeducativa de l'Educador Social en els Centres Escolars, per la UIB.

Des de 2008, treballa com a educadora en els Serveis Socials Comunitaris Bàsics, i concretament en l'Equip Municipal d'intervenció familiar (EMIF) de l'Ajuntament de Ferreries.

María Gloria Vargas Rodríguez

Dehesas de Guadix, Granada, 1971. Diplomada en Educació Social per la UNED. Especialista Universitària en Orientació i Mediació Familiar, per la UNED, i en Intervenció Educativa del Educador Social en els Centres d'educació Secundària, per la UIB.

Des de 2007, treballa com a educadora social en l'SSCB i en l'Equip Municipal d'Intervenció Familiar (EMIF) de l'Ajuntament des Castell (Menorca).

Resum

La pedagogia intensiva viscuda com a generadora d'experiències que possibilitin i propiciïn espais que generin una mirada nova. Aquesta és la clau en la qual es basa aquest programa adreçat a joves entre 13 i 18 anys, que es troben en situació de dificultat sociofamiliar o de desenvolupament personal, i que per algun motiu estan vinculats amb els Serveis Socials Comunitaris Bàsics (SSCB), l'Equip Municipal d'Intervenció Familiar (EMIF), l'Atenció Primària, els Programes d'Escolarització Compartida o altres. Aquest programa es du a terme a Menorca des de l'any 2009 i hi participen ajuntaments de l'illa i també altres entitats relacionades amb la joventut.

Quan treballem amb una part del jovent que acumulen vivències que impliquen dificultats, proporcionar històries alternatives d'èxit ofereix la possibilitat de reinventar-se i contar-ho d'una manera diferent, donant peu a la possibilitat de relacionar-se des d'un altre angle que els proporcioni una mirada diferent. És a dir, oferir altres espais capaços de generar històries alternatives que donin lloc a una narrativa nova sobre ells mateixos.

Aquesta oferta s'emmarca en l'espai natural que ofereix Menorca, com a escenari de normalització i de pertinença, fomentant l'oci alternatiu i el treball en equip, amb l'acompanyament de l'educador o educadora social que aposten per la tutoria de referència capaços de motivar valors de resiliència i fer sentir als grup amb el que treballen «persones estimables» (J. Barudy).

Paraules clau

Pedagogia intensiva / Joves / Alternativa.

Resumen

La pedagogia intensiva vivida como generadora de experiencias que posibiliten y propicien espacios que generen una nueva mirada. Esta es la clave en la que se basa este programa dirigido a jóvenes entre 13 y 18 años, que se encuentran en situación de dificultad sociofamiliar o de desarrollo personal, y que por algún motivo están vinculados con los Servicios Sociales Comunitarios Básicos (SSCB), Equipo de intervención familiar (EMIF), Atención Primaria, Programas de Escolarización Compartida u otros. Este programa se lleva a cabo en Menorca desde el año 2009 y en él participan los diferentes ayuntamientos de la isla, así como otras entidades relacionadas con la juventud.

Cuando trabajamos con una parte de los y las jóvenes que acumulan vivencias que implican dificultad, proporcionar historias alternativas de éxito ofrece la posibilidad de reinventarse y contarse de una manera diferente, dando pie a la posibilidad de relacionarse desde otro ángulo que les proporcione una mirada diferente. Es decir, ofrecer nuevos espacios capaces de generar historias alternativas que den lugar a una nueva narrativa sobre ellos mismos.

Enmarcado en el espacio natural que ofrece la isla de Menorca, como escenario de normalización y de pertenencia, fomentando el ocio alternativo y el trabajo en equipo, con el acompañamiento del educador o educadora social que apuestan por la tutoría de referencia capaces de motivar valores de resiliencia y hacer al grupo con el que trabajan «personas queribles» (J. Barudy).

Paraules clau

Pedagogía intensiva / Jóvenes / Alternativa.

1. Contextualització i fonamentació

El programa de pedagogia intensiva és un programa que pretén oferir al jovent que participa dels programes dels Serveis Socials Comunitaris Bàsics dels diferents ajuntaments una oportunitat de ruptura amb el seu entorn natural, oferint un escenari de noves experiències i vivències que els permeti contar la seva història d'una manera diferent.

Els inicis d'aquest programa es remunten a l'any 2009 en el que un grup de joves participa amb la Fundació de Joves navegants en el programa "Mar de joves" que consistia a estar tres dies a bord d'un veler. L'experiència que ofereix aquest escenari nou quant a vivències del grup, noves experiències d'èxit que van ser contades a les famílies, el vincle que s'estableix amb la persona educadora que els acompanya, va donar peu a una intensa feina amb resultats molt positius, com el de tenir una persona de referència, de marc de seguretat, noves relacions, etc. i van tenir com a fruit l'elaboració d'un programa en el qual van participar diversos ajuntaments de Menorca i que van aportar aquests beneficis a les persones amb qui es feia una feina d'acompanyament.

Arran d'aquesta experiència, s'elabora el primer programa que es va anomenar "Fes-te a la mar". Afegia, com a element bàsic, la feina prèvia amb el grup que participava en l'activitat de ruptura. Aquesta activitat era de diversos dies i permetia a la persona que hi participava trobar-se en un espai i en un entorn diferent al de sempre.

Des del primer moment, es va donar molta importància a aquesta feina

prèvia, perquè es va considerar que implicava un grau de confiança i de reconeixement que permetia, en moments concrets, anar treballant i elaborant el camí personal d'una forma discreta, acompanyant i sense intrusisme en la vida dels joves.

Aquesta manera d'obra era una via per evitar conflictes, prevenir incidents fruit dels rols que cada jove tenia al carrer i, que per mor d les dimensions de l'illa, molts es coneixien i per tant intentaven mantenir el seu estatus dins el grup. És aquest precisament l'aspecte més màgic a treballar, ja que el fet de convertir-se en companys i companyes de noves aventures i situacions desconegudes per a ells, els fa d'alguna manera més vulnerables en algunes situacions i en altres els permet treure altres aspectes personals que són fortaleces i que els sorprèn a ells mateixos i als altres. Així s'acciona la palanca per crear relacions noves i altres maneres de fer.

Es va considerar bàsic incloure aquest aspecte en el programa que s'elaborà, i es va donar una importància que s'ha mantingut durant aquests anys, i que ens ha permès veure que el programa crea la màgia de noves oportunitats.

Es va optar per fer una sèrie d'activitats prèvies a la sortida d'intensitat de tres dies, que permetessin crear grup i conèixer altres persones en la mateixa situació, enfortint els seus vincles de manera que ampliessin els seus escenaris de relació. Es treballaven aspectes diferents, com ara, afrontar situacions noves, resoldre dilemes i superar les pròpies dificultats.

S'ofereix connectar amb la natura com a espai de normalització i de

pertinença, aprofitant els recursos naturals de l'entorn que ens ofereix l'illa, creant un marc en el que sigui possible facilitar una experiència significativa i inspiradora de canvis i se sentin acompanyats en el seu procés.

Al llarg dels anys el programa ha sofert algunes modificacions, concretament l'any 2014, per una sèrie de dificultats amb les entitats col·laboradores a nivell organitzatiu i econòmic, sorgeix la necessitat real de modificar i adaptar el projecte als recursos no sols econòmics, tècnics i materials amb què comptàvem, sinó també amb les possibilitats que ens ofereix l'espai natural de l'illa com a escenari de treball.

Aquesta redefinició va suposar un compromís de tots els educadors i educadores i altres persones implicades amb relació a un objectiu comú: que sorgeixi un projecte inclusiu capaç de donar resposta a les necessitats dels joves amb qui treballàvem a diferents municipis, adaptar-lo a ells utilitzant com a base principal els recursos naturals. És a dir, donar-li en definitiva una nova forma sense perdre mai de vista l'objectiu principal, oferir-los la possibilitat de compartir un espai en un context social alternatiu que facilités el seu desenvolupament socioeducatiu i de creixement personal.

Cal esmentar el que suposa a nivell de creixement professional i personal dels professionals el fet de treballar durant mesos en l'elaboració d'un projecte comú. Es posa de manifest la capacitat d'arribar a acords a fi de concretar la mirada que creïem que era fonamental transmetre'ls, els matisos que farien que aquest projecte

fos diferent als altres, i la reacció que esperàvem rebre del jovent. Aquesta feina ha esdevingut una oportunitat de treball en xarxa real, de treball comunitari en el qual s'impliquen diferents agents, entitats i professionals. El resultat d'aquest nou projecte que ja es va anomenar de *Pedagogia intensiva* va significar gaudir d'activitats entorn de la natura, conèixer l'illa i aprofitar els recursos que ens proporciona Menorca.

Aquesta modificació va ser l'oportunitat que ha permès adaptar el projecte a les necessitats reals del jovent amb què treballem i a les seves famílies, però sobretot a la feina realitzada, des de l'acompanyament respectuós, compromès i sensible que implica una feina tan acurada i propera com la creació d'un vincle de seguretat. Això permet aprofundir altres aspectes de la seva vida que facilitin la seva autonomia, resiliència i l'oportunitat de contar la seva història d'una manera diferent vers al món que viuen.

2. Objectius

2.1. Objectius generals

- Oferir alternatives reals d'escenaris de relació i de temps lliure
- Fomentar l'ús, l'aprofitament i la cura del medi ambient
- Experimentar i gaudir del treball en equip
- Fomentar hàbits saludables
- Crear un espai de convivència

2.2. Objectius específics

- Reforçar l'autoestima, l'empatia i la motivació
- Treballar la gestió de les emocions i les habilitats de comunicació
- Desenvolupar les habilitats socials i promoure relacions diferents en la qual els rols no estiguin predeterminats
- Estimular i sensibilitzar al jovent per entendre l'aventura com un espai de creixement personal i experiència enriquidora
- Aprendre a actuar amb responsabilitat
- Possibilitar la vivència d'una experiència positiva, d'èxit que doni peu a contar la seva pròpia història d'una manera diferent
- Promocionar l'autoconeixement i conèixer les habilitats de cadascú i la possibilitat d'aprendre nous comportaments que donin lloc a resultats nous
- Fer que participin en el seu propi desenvolupament personal i maduratiu
- Afavorir la negociació, el respecte i la comunicació a través de la convivència
- Adquirir eines, recursos i habilitats socials mitjançant el coneixement d'ells mateixos i del seu propi entorn

- Crear un vincle amb l'educador o educadora per tal de tenir una persona de referència i poder treballar des de la proximitat, l'afecte i la vinculació

3. Metodologia

L'essència metodològica d'aquest projecte és la pedagogia intensiva que tracta d'oferir experiències significatives al jovent en procés socioeducatiu fent una aturada dins la seva quotidianitat per submergir-se en un espai d'interacció grupal en un entorn natural que els ajudi a créixer. Es basa en la seva participació activa, en l'aprofitament dels recursos naturals de l'entorn que ens permet l'illa i en el treball en equip.

Es pretén també oferir experiències significatives al jovent perquè trenquin amb la seva realitat i rutina i a partir d'aquestes, ells mateixos puguin construir un relat personal. Es tracta de fer ruptures per poder prendre distància, crear un marc en què sigui possible facilitar una experiència única, significativa i inspiradora de canvis, on cada jove sigui acompanyat en el seu aprenentatge sobre ells mateixos, els altres i el món que els envolta.

És un projecte que ofereix la possibilitat de viure una aventura sobre la qual aquestes persones podran recolzar-se i enriquir la seva identitat. Es crea un espai que convida a comunicar-se i a exposar les inquietuds de manera natural i des de la llibertat i el respecte. Es pretén que les persones participants s'apropin a altres realitats, paisatges i vivències diferents. En definitiva se'ls ofereix un contrast que els permeti compa-

rar i analitzar altres possibilitats, altres maneres de fer i de pensar.

El tècnic o tècnica de referència de cada ajuntament, que sol coincidir amb la figura de l'educador o educadora social, crea el grup de joves en base als criteris que creu oportuns. Sempre es té en compte la necessitat de crear vincle per complementar la feina que es dugui a terme, amb la participació en alguns dels programes dels serveis socials comunitaris bàsics.

Al llarg de l'any es fan una sèrie d'activitats mensuals en les quals participen adolescents de tots els municipis que tinguin grup. Són activitats amb l'objectiu de sorprendre'ls i de promoure emocions i situacions abans no conegudes. Algunes d'aquestes activitats han estat: escalada, dansateràpia, circ, ruta en caiac, etc.

Durant l'estiu es realitza l'activitat intensiva en la qual estan tres dies gaudint d'una experiència mai viscuda i que implica una nova manera de vida. La diversió i el benestar estan entrelaçats amb les normes i les responsabilitats. Es crea així un nou concepte d'un mateix com a persona que convida a comportar-se d'una manera diferent i per tant a contar la pròpia realitat des d'una altra perspectiva.

Algunes d'aquestes activitats han estat en col·laboració amb entitats públiques i privades, com ara, navegar, fer rutes en caiac, bicicleta i a peu, estar de campament amb activitats diàries d'orientació, sortir a camí de cavalls, etc.

Durant el tercer trimestre es fa una cloenda en la qual participen les famílies, es mostra un vídeo amb fotos de les diferents activitats i hi ha un intercanvi d'experiències i d'anècdotes que provoquen en molts de casos

emocions i satisfacció als participants i també a les seves famílies.

Cal afegir també les coordinacions mensuals entre els professionals referents de cada ajuntament que hi participa. Aquestes trobades representen la base de cada programa ja que s'hi decideixen tots els detalls que faran diferenciar una edició de l'altra. Cal destacar que tot i que cadascuna té la seva importància, és en la darrera, després de l'acte de cloenda, quan es fa una avaluació completa que inclou una anàlisi dels diferents factors implicats. Es debaten possibles millores amb l'objectiu comú d'arribar a acords que siguin positius i facilitadors.

Destaquem com a part molt important de cada edició l'organització de la cloenda ja que dona l'oportunitat de compartir amb les famílies detalls de l'experiència viscuda tant en les sortides prèvies com en la intensiva. Es facilita l'intercanvi d'opinions tant dels referents com dels participants, fet que convida a mostrar-se tal i com són en realitat. Es proporciona l'opció de poder compartir espais de qualitat que en el dia a dia a vegades no són percebuts pels pares i mares.

Amb aquest acte es genera un clima màgic de confiança cap al jovent, així com de satisfacció per part de les famílies perquè perceben la mirada que els seus fills i filles necessiten per poder avançar i evolucionar amb el màxim respecte per la vida i les persones.

4. Població beneficiària i la seva experiència

Des de 2009 aquest programa ha atès un total de 257 joves, dels quals 161 són homes i 96 dones.

Aquest nombre engloba tant els que han participat d'un principi amb la col·laboració de la Fundació Joves navegants com els que es van anar adherint a les activitats prèvies que es van plantejar a partir del segon any, vista la dificultat que suposa organitzar una activitat intensiva, amb objectius clars, sense conèixer les persones destinatàries. D'aquesta manera, amb les activitats prèvies es va crear un vincle que ja suposa un treball de coneixement i d'acompanyament.

El jovent que hi participa prové de programes dels Serveis Socials Comunitaris Bàsics dels ajuntaments de Menorca, com poden ser atenció primària, amb els Equips Municipals d'Intervenció Familiar, els programes d'escolarització compartida o qualsevol altre, i que es consideri adient la participació en el programa, per motius de vinculació, d'acompanyament, de respir o de viure una experiència que els faci sentir diferents.

Les persones participants es troben en una situació personal, social, acadèmica o familiar complicada i necessiten una mirada diferent per poder elaborar d'una manera alternativa la seva pròpia història.

Al llarg dels anys ens hem trobat moltes experiències positives que voldríem destacar. Hi ha hagut joves que han perdut la por a l'aigua i que han après a nedar; joves que han sortit del seu municipi i han conegut llocs de l'illa on mai no havien estat; joves que han assumit responsabilitats en situacions viscudes sense dubte i amb decisió; joves que s'han vist obligats a comportar-se d'una

altra manera per mor de l'entorn i que per tant han pogut obtenir diferents resultats, etc.

Un exemple clar és quan es troben en algun medi diferent, com ara en un veler o caiac enmig del mar i s'han marejat o han hagut d'atendre algun company o educador, fins i tot, en una situació d'indisposició. Aquestes experiències tan potents fan que ho visquin amb sorpresa, però també amb satisfacció.

Després de déu anys de compartir amb joves aquest programa la veritat és que podríem trobar moltes experiències a destacar, però el que realment volem fer constar és el vincle que es crea i que perdura al llarg del temps amb aquest joves i amb les seves famílies. Rebem moltes mostres d'agraïment com a impulsors d'aquest programa que fan que any rere any continuem lluitant per donar-li el lloc que creiem que es mereix.

Per mostra, a continuació hi ha alguns comentaris de participants, famílies i referents recopilats al llarg dels anys en que s'ha dut a terme el programa:

«Mai vaig pensar que seria tan guai.»

Són les paraules d'alguns quan en un principi es negaven a participar en el programa per desconeixement o per por. De vegades, ens trobem amb dificultats de convèncer als joves en el programa per por o mandra de començar en nous espais i noves relacions, formant part del repte que, com educadors i educadores, tenim envers a aquests joves.

«Sort que a la fi he vingut.»

Aquest comentari fa referència a la indecisió que de vegades els acompanya respecte a la participació en el programa. Les activitats prèvies ajuden a consolidar el grup i el vincle entre els joves i la persona de referència, fomentant el sentiment de pertinença.

«Mai pensava que superaria la fòbia a sortir al carrer i en aquestes activitats m'he sentit súper.»

Aquesta és la intervenció pública d'un jove en la cloenda de la darrera edició. De vegades ens trobem amb joves que tenen dificultats afegides i que la participació en aquest programa fa que sigui una passa en el seu procés de recuperació.

«Hauria quedat a viure allà.»

Aquesta jove es va trobar en una situació diferent a l'habitual que la va fer sentir bé, crear nous vincles i relacions més sanes. Aquest és un exemple clar de ruptura amb el seu entorn quotidià que li permet un respir i, d'alguna manera, començar a pensar que pot tenir i construir una vida diferent.

«Saber que si no ho feim nosaltres, no ho fa ningú.»

Aquestes paraules fan referència al fet que responsables d'ells mateixos, que s'han de repartir les tasques, que d'ells depèn que surti bé. Això els motiva i fa que s'ho prenguin com un repte, que després transmeten a les seves famílies amb molta il·lusió.

«Mai havia vist el meu fill fer feina a la cuina.»

És el comentari d'una mare quan veu al vídeo el seu fill preparant el di-

nar. Per als familiars és una ocasió de veure el seu fill o filla d'una manera diferent a la que se relaciona amb la família, des del vessant d'adult responsable.

«Pensava que al mateix dia hauria d'anar a cercar-lo.»

Als pares i mares els sorprèn com encaren el repte que els proposen i veuen com poden confiar-hi i els perceben d'una manera diferent.

«És una eina molt potent de vinculació.»

Són les paraules una educadora que parla sempre del treball que pot fer a partir d'aquest apropament amb el jove i la seva família.

«És un luxe poder oferir un escenari com el que tenim a l'illa.»

Una educadora fa aquest comentari en referència a l'ús de la natura com espai de vinculació, cohesió i pertinença.

«Ara recollim els fruits del vincle que es va establir participant en aquest projecte. Menors que han verbalitzat que es van sentir cuidats de veritat i han après que poden acudir a demanar ajuda i així ho fan.»

És la conclusió d'una educadora social en la memòria final de la edició 2018.

Quan comparteixen l'experiència el que més agrada és compartir moments positius amb altres joves amb els quals se senten identificats o amb qui empatitzen per la seva vivència. També els agrada sortir del seu ambient quotidià i fer coses diferents que

Font: elaboració pròpia

Font: elaboració pròpia

els fa sentir valents, capaços, decidits i sobretot sentir-se que formen part d'un equip.

5. Dilemes ètics que se'ns plantegen

Hem de dir que aquest projecte compta amb la il·lusió dels professionals que el dirigeixen, fet que permet portar-lo a terme i cercar la manera de reinventar-lo any rere any. Es per això mateix que, moltes vegades, la motivació amb la qual plantegem el projecte ens permet tirar endavant amb una motivació que cal plantejar com a primer dilema ètic, pel fet que com a professionals tenim més empenta que els mateixos joves i les seves famílies.

En ocasions ens trobem estirant un projecte que ens fa emprar moltes energies i que no sempre sentim la mateixa intensitat per part del grup.

Font: elaboració pròpia

Font: elaboració pròpia

És en aquestes ocasions en les quals la nostra motivació es veu afectada i ens plantejem si té sentit o no. Un altre dilema és la confrontació entre les normes que nosaltres considerem importants per a la convivència i les que porten de les famílies d'origen, en les quals a vegades els límits no són tan clars, i implica una lluita constant en la consecució d'un consens en el grup. Un exemple molt comú és el consum de tabac i la utilització del mòbil durant les activitats.

Les diferents mirades dels professionals i els diferents vincles que es creen amb els joves, suposen un altre aspecte ètic, motiu de moltes discussions entre els professionals de referència i que han suposat la necessitat d'arribar a acords abans de les sortides, especialment les intensives, que impliquen una convivència i per tant la necessitat de donar un mateix missatge per part de les persones referents cap als joves que participen.

Aquests dilemes suposen un repte i per tant també una autocrítica que cada any forma part de l'avaluació i el replantejament de la propera edició.

6. Reptes de programa i conclusions

Malgrat aquest programa es du a terme des de l'any 2009, no està exempt de plantejar reptes amb el treball amb el jovent, sinó que requereix cercar solucions a nivell organitzatiu i de recursos econòmics que permetin dur-lo a terme cada nova edició.

Precisament, cercar solucions és el que fa que sigui un projecte viu que obliga els professionals responsables

a estar actius i ser capaços de resoldre les possibles eventualitats que puguin sorgir, relacionades tant per l'adaptació al medi físic i ambiental. Per exemple, davant situacions meteorològiques adverses, hi ha hagut ocasions en què ha estat necessari canviar la data de la sortida per mor del temps. També a vegades les empreses col·laboradores no han disposat d'agenda per poder dur a terme qualque activitat i ens hem adaptat a ells per poder realitzar-la. En altres ocasions, hem lluitat per adaptar-nos al recursos econòmics disponibles que de fet solen variar en cada exercici ja que depenen d'aportacions institucionals.

Quant al treball amb el jovent es fa necessària una constant feina de motivació i de recerca d'activitats que siguin atractives. Intentem que cada any hi hagi activitats diverses amb diferents professionals externs, de manera que implica una recerca activa d'alternatives d'oci. Oferim un ventall de possibilitats perquè puguin descobrir quins són els seus interessos.

Pel que fa a l'organització, cal dir que és un programa que compta amb el treball i la confiança del grup d'educadors i educadores que han estat els promotors i els que han fet possible que funcionés de forma continuada, durant tots aquest anys. Continua sent un repte del programa tenir el suport de totes les institucions municipals i que es dugui a terme a tota l'illa.

Rebem el suport econòmic del Consell Insular de Menorca a través de l'INJOVE dins el seu programa «Alternanits» que manté una partida anual destinada a l'activitat intensiva. També comptem amb les aportacions econòmiques que dona cada ajuntament

que hi participa, així com la col·laboració d'entitats sense ànim de lucre i empreses que d'alguna manera ens donen suport. En algunes edicions hem comptat amb la donació d'alguns productes d'empreses menorquines.

Creure en aquest programa ha estat un repte des del principi, ja que a vegades és molt difícil quantificar i determinar quins són els resultats reals i la incidència. La feina amb joves que fem com educadors i educadores implica un treball constant de confiança i d'acompanyament que es veu enriquit amb el vincle que es genera amb aquestes activitats. A més, transmetre la importància que té el treball comunitari com a prevenció tant a la població general com a les mateixes institucions és essencial per comprendre que és una inversió de futur amb el jovent, que els propiciarà l'oportunitat de triar el seu propi camí.

Aquest és precisament el repte màxim d'aquest programa, donar a conèixer aquests resultats de manera objectivable, però que amb la feina diària amb les famílies i amb els joves és quan ho palpem veritablement.

A llarg d'aquests anys s'ha pogut valorar com a repte i aspecte molt important i positiu, amb vista a aconseguir el objectius en el treball amb adolescents, l'establiment d'un vincle entre el professional de referència i ells. Depenent d'aquest aspecte la relació es fonamentarà sobre una base sincera, sensible i respectuosa. Tenim en compte que la resposta davant una nova experiència a vegades necessita d'un acompanyament efectiu i això es pot aconseguir quan es manté aquest vincle de confiança entre persones educadores i participants.

Poder representar i actuar com una figura facilitadora és essencial per tal de poder analitzar plegats la possibilitat enriquidora de poder afrontar d'una altra manera una situació puntual, en un context diferent de l'habitual. Això fa que acceptin que són capaços de resoldre situacions imprevistes i augmentar així la confiança en un mateix.

Com a conclusió, cal dir que no ha estat un camí fàcil. Hem hagut de lluitar molt perquè aquest projecte sigui no sols visible per les diferents administracions, sinó que la dificultat amb què ens trobem encara és haver de demostrar els resultats d'aquesta feina que esdevé imperceptible per qui no treballa amb els joves o amb les seves famílies, i és per això que contínuament hem de defensar el projecte i argumentar-lo. Volem destacar que el motor d'aquest programa és, en primer lloc, el jovent com a part imprescindible del seu procés de vida, però també la creença i la passió de totes les persones que hi participen o han participat, ja que implica una feina acurada, de lluita i de reinvençió.

Creure que proporcionant un espai diferent implica un comportament diferent i, per tant, una nova versió de nosaltres mateixos, no només implica creure-hi, sinó que implica confiar, deixar espai, donar oportunitats i estar preparats per treballar des d'una perspectiva nova. El paper professional és només d'acompanyament, d'observador i de referent, si és necessari, i aquesta feina, plasmar-la amb dades objectives a vegades és molt difícil. La trajectòria durant aquests anys ens ha demostrat que hi ha experiències en la

vida que marquen i que poden ser un punt d'inflexió perquè ens percebem a nosaltres mateixos, i el nostre voltant ens percebi, d'una manera diferent i per tant sorgeixin noves experiències.

És clar que cada any suposa un repte per a les persones que organitzem el programa, tant personal com professional. Ha estat un programa que va sorgir de manera espontània i que ha estat fruit de experiències i d'assajos i errors. Després de tants anys ens ha permès donar-li forma i contingut, i establir unes bases mínimes d'execució. Som conscients que no tenim un model de referència més que la pròpia experiència en aquest tipus de projecte, si més no, d'alguna iniciativa similar. La capacitat d'adaptar-nos al que el jove ens demana permet començar a enfilars cada una edició nova.

Per nosaltres és evident que hi ha millores a fer amb vista al futur, però és la mateixa flexibilitat, capacitat d'adaptació, d'escolta de la demanda del jove i, sobretot, la creença que aquest programa funciona, la base per poder donar-li continuïtat i introduir-hi millores en cada una de les edicions.

Sense cap dubte, aquest programa és una oportunitat per a tots els participants, tant per joves com per educadors i educadores que hi participen. Ofereix un espai que permet reinventar-se i deixar-se sorprendre d'un mateix. Estableix escenaris nous, alternatius reals que generen emocions noves i imprevistes, propiciant noves formes de resoldre situacions d'afrontar-les i establir noves relacions. Permet una desconexió a la seva realitat moltes vegades difícil i, en definitiva, una gran oportunitat de créixer.

Agraïment

Agraïm a totes les persones educadores, voluntàries i professionals que formen i han format part d'aquest projecte, que hi creuen i el fan possible

6. Bibliografia

- Barudy, J.; Dantagnan, M. (2009): Los buenos tratos a la infancia: parentalidad, apego y resiliencia. Barcelona: Gedisa editorial
- Beyebach, M.; Herrero de Vega, M. (2010): 200 Tareas en terapia Breve. Barcelona: Editorial Herder
- Olives, T.; Parreño, L.; Julià, M.; Marsal, J.; Royo, M.; Oliver, J.; Reire (2011): Revista d'innovació i recerca en educació: Acompañados por el viento: creando entornos educativos que favorezcan el trabajo colaborativo
- Ruiz Lázaro, P.J. (2004): Promoviendo la adaptación saludable en nuestros adolescentes. Ministerio de Sanidad y Consumo
- White, M., Epton, D. (1993): Medios narrativos para fines terapéuticos. Barcelona: Paidós
- Fundació Pere Tarrés: <http://www.peretarres.org/mcecc>
- Nuevas dinámicas y juegos grupales: <http://www.pjcweb.org>
- Proyecto Rupturas: <http://www.hezizerb.net/hausturak>